

การสอนการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอมในห้องสมุดวิทยาศาสตร์สุขภาพ
มหาวิทยาลัยของรัฐ

นางสาว พุริยา นูรนต์รีเวทย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-639-179-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

TEACHING THE USE OF CD-ROM DATABASES
IN STATE UNIVERSITY HEALTH SCIENCE LIBRARIES

Miss Luriya Buranatrevedhya

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Library and Information Science

Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

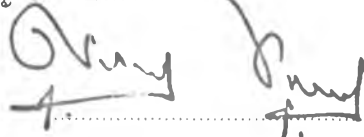
Academic Year 1997

ISBN 974-639-179-8

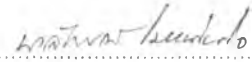
หัวข้อวิทยานิพนธ์   การสอนการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอมในห้องสมุดวิทยาศาสตร์สุขภาพ
มหาวิทยาลัยของรัฐ
โดย   นางสาวพริษา บุรณตรีเวทย์
ภาควิชา   บรรณารักษศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชลธิชา สุทธินิรันดรกุล

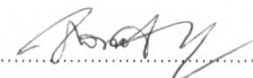

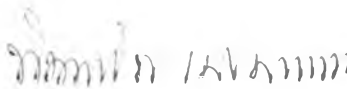
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

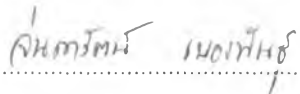
 ..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ศุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

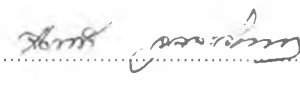
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นงลักษณ์ ไม่น่ายกิจ)

 ..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชลธิชา สุทธินิรันดรกุล)

 ..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิมพ์วิภา เปรมสมิทธิ์)

 ..... กรรมการ
(อาจารย์ จินดารัตน์ เบอรพันธุ์)

 ..... กรรมการ
(อาจารย์ เรืองศรี จุลละจินดา)

พริยา บุรณตรีเวทย์ : การสอนการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอมในห้องสมุดวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยของรัฐ (TEACHING THE USE OF CD-ROM DATABASES IN STATE UNIVERSITY HEALTH SCIENCE LIBRARIES) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ชลธิชา สุทธินิรันดร์กุล, 246 หน้า, ISBN 974-639-179-8.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสอนการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอมแก่ผู้ใช้ห้องสมุดวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยของรัฐ ในด้านวัตถุประสงค์ วิธีการสอน เรื่องที่สอน และปัญหาในการสอน และเพื่อศึกษาวัตถุประสงค์ในการใช้และความต้องการการสอนการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอมของผู้ใช้ห้องสมุด ในด้านวิธีการสอน เรื่องที่ต้องการให้สอน และปัญหาที่ประสบ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากหัวหน้าห้องสมุด และผู้ใช้บริการฐานข้อมูลซีดีรอมในห้องสมุดวิทยาศาสตร์สุขภาพ จำนวน 14 แห่ง

ผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่จัดการสอนการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอมเพื่อให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงข้อมูลจากฐานข้อมูลซีดีรอมได้ด้วยตนเองอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้ใช้เกิดทักษะในการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอม และเพื่อส่งเสริมให้มีการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอมมากขึ้น โดยใช้วิธีการสอนแบบตัวต่อตัว และวิธีการสอนแบบสอนเป็นกลุ่มตามกำหนดเป็นครั้งคราวมากที่สุด เรื่องที่สอน คือ ความรู้เกี่ยวกับฐานข้อมูลซีดีรอม วิธีการค้นหาข้อมูลและกลยุทธ์การค้นหา และการใช้คำสั่งในการพิมพ์ผลการค้นหา ห้องสมุดประสบปัญหาในการสอนเรื่อง ซาคแลนบุคลลากรในการสอน ผู้เรียนไม่มีความรู้และประสบการณ์ในการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอมมาก่อน และจำนวนคอมพิวเตอร์ไม่พอเพียงกับผู้ใช้

ผู้ใช้ส่วนใหญ่ใช้ฐานข้อมูลซีดีรอมเพื่อติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการ ผู้ใช้ส่วนใหญ่ต้องการวิธีการสอนแบบตัวต่อตัว และต้องการให้สอนเรื่อง วิธีการค้นหาข้อมูลและกลยุทธ์การค้นหา ผู้ใช้ประสบปัญหาในการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอมเรื่อง ไม่มีการผลิตเอกสารแนะนำและอธิบายวิธีการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอม ไม่เข้าใจวิธีการค้นหาข้อมูลและกลยุทธ์การค้นหา และจำนวนคอมพิวเตอร์ไม่พอเพียงกับผู้ใช้

ภาควิชา .....บรรณารักษศาสตร์.....
สาขาวิชา .....บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์.....
ปีการศึกษา .....2540.....

ลายมือชื่อนิติกร .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

C710439 : MAJOR LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE
KEY WORD: TEACHING / CD-ROM DATABASES / HEALTH SCIENCE LIBRARIES
LURIYA BURANATREVEDHYA : TEACHING THE USE OF CD-ROM DATABASES IN
STATE UNIVERSITY HEALTH SCIENCE LIBRARIES. THESIS ADVISOR :
ASSIST. PROF. CHONTICHA SUTHINIRUNKUL, 246 pp. ISBN 974-639-179-8.

The objectives of this research are to study the objectives, the methods and the problems in teaching the use of CD-ROM databases in state university health science libraries. 13 Questionnaires are gathered from the head of librarians and 318 questionnaires are gathered from CD-ROM databases users.

The results of the research reveal that most librarians teach users in order to help them to gain access to CD-ROM databases accurately and efficiently by themselves, to gain the skills in using CD-ROM databases and to encourage them to use CD-ROM databases more frequently. The most popular teaching method conducted are one-on-one instruction and group instruction. Teaching topics include knowledge about CD-ROM databases, searching methods and search strategies and the use of printing commands. The problems encountered are the lack of teaching personnels, the lack of knowledge and experience in using CD-ROM databases of the learners and the inadequacy of computer equipments.

Most users use CD-ROM databases to keep pace with the scientific or technical advances in their fields. Most of them require the one-on-one instruction and require searching databases methods and search strategies topic. The problems encountered are the lack of CD-ROM databases manuals explaining searching methods, the lack of understanding of searching methods and search strategies and the inadequacy of computer equipment.

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์.....ลายมือชื่อนิติ.....
สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา 2540.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของผู้มีพระคุณหลายท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชลธิชา สุทธินิรันดรกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ข้อคิดเห็นต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยขอจดจำความกรุณาของท่านไว้ตลอดไป ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นงลักษณ์ ไม่น่ายกิจ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิมพวิภา ไพ ปรเมสมิทธิ์ อาจารย์จินดารัตน์ เบอรพันธ์ และ อาจารย์ เรืองศรี จุลละจินดา ที่ให้เกียรติเป็นประธานกรรมการและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตลอดจนอาจารย์ท่านอื่นๆ ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ ในช่วงระยะเวลาการศึกษาในหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

ขอขอบคุณหัวหน้าห้องสมุด บรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด และผู้ให้บริการฐานข้อมูลซีดีรอมของห้องสมุดวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยของรัฐ ทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการรวบรวมและตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ พี่และน้อง ญาติๆ รวมถึงสมาชิกในครอบครัวทุกท่าน และเพื่อนๆ ทุกคนที่คอยสนับสนุน ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจในเรื่องของการศึกษาตลอดมา

พริยา บุรณตรีเวทย์

เมษายน 2541

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
บทที่	
1. บทนำ	1
1.1 ความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
1.3 สมมติฐานในการวิจัย	5
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	6
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
2. ปรัชญาบรรณกรรม	9
2.1 ฐานข้อมูลซีดีรอม	9
2.2 การใช้ฐานข้อมูลซีดีรอม	11
2.3 การสอนการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอม	14
2.4 เนื้อหาที่สอน	21
2.5 ขอบเขตเนื้อหาของสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ	28
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
3. วิธีดำเนินการวิจัย	42
3.1 การสำรวจข้อมูลเบื้องต้น	42
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	43

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	46
3.4 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	47
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	49
3.6 การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล	50
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
4.1 ผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถามสำหรับหัวหน้าห้องสมุด	59
ข้อมูลเบื้องต้น	59
การสอนการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอม	64
ปัญหาในการสอน และความคิดเห็นต่อการสอนการใช้ ฐานข้อมูลซีดีรอม	97
4.2 ผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถามสำหรับผู้ให้บริการฐานข้อมูลซีดีรอม	106
ข้อมูลส่วนบุคคล	106
ความต้องการการสอนการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอม	112
ปัญหาที่ประสบในการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอม	163
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	172
5.1 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย	173
5.2 ข้อเสนอแนะและประยุกต์ผลการวิจัย	198
5.3 แนวทางการวิจัยในอนาคต	199
รายการอ้างอิง	200
ภาคผนวก	206
ภาคผนวก ก แบบสอบถามสำหรับหัวหน้าห้องสมุด	207

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ข แบบสอบถามสำหรับผู้ให้บริการฐานข้อมูลซีดีรอม	221
ภาคผนวก ค รายชื่อฐานข้อมูลซีดีรอมในห้องสมุดวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยของรัฐ	231
ภาคผนวก ง ฐานข้อมูลซีดีรอมที่มีให้บริการในห้องสมุดวิทยาศาสตร์สุขภาพ	238
ประวัติผู้เขียน.....	246

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. จำนวนผู้ใช้บริการฐานข้อมูลซีดีรวมระหว่างเดือน มิถุนายน - กันยายน 2538 และจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามห้องสมุด	45
2. จำนวนหัวหน้าห้องสมุดที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม มหาวิทยาลัย/ห้องสมุด	55
3. จำนวนผู้ใช้บริการที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม มหาวิทยาลัย/ห้องสมุด	57
4. รายชื่อฐานข้อมูลซีดีรวมที่ให้บริการในห้องสมุดวิทยาศาสตร์สุขภาพ	60
5. วัตถุประสงค์ในการจัดการสอนการใช้ฐานข้อมูลซีดี รวม จำแนกตามห้องสมุด	65
6. รายชื่อฐานข้อมูลซีดีรวมที่ห้องสมุดจัดการสอนการใช้ฐานข้อมูล	67
7. ผู้สอนการใช้ฐานข้อมูลซีดีรวมในห้องสมุดวิทยาศาสตร์สุขภาพ จำแนกตามตำแหน่งงาน	71
8. วิธีการสอนการใช้ฐานข้อมูลซีดีรวมของห้องสมุดวิทยาศาสตร์สุขภาพ	73
9. วิธีการสอนการใช้ฐานข้อมูลซีดีรวมแบบตัวต่อตัว	75
10. วิธีการสอนการใช้ฐานข้อมูลซีดีรวมแบบสอนเป็นกลุ่ม ตามกำหนดเป็นครั้งคราว	77
11. จำนวนผู้เรียนในแต่ละกลุ่มที่ห้องสมุดกำหนด	80
12. วิธีการสอนการใช้ฐานข้อมูลซีดีรวมแบบศึกษาด้วยตนเอง โดยใช้สื่อต่างๆ	82
13. วิธีการสอนการใช้ฐานข้อมูลซีดีรวมแบบจัดเป็นส่วนหนึ่งของ หลักสูตรการเรียนการสอน	84

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
14. เรื่องที่ห้องสมุดจัดสอนให้แก่ผู้ใช้ฐานข้อมูล	87
15. หัวข้อการสอนเรื่อง ความรู้เกี่ยวกับฐานข้อมูลซีดีรอม	89
16. หัวข้อการสอนเรื่อง วิธีการค้นหาฐานข้อมูลและกลยุทธ์การค้นหา	91
17. หัวข้อการสอนเรื่อง การใช้คำสั่งพิมพ์ผลการค้นหา	94
18. หัวข้อการสอนเรื่อง การใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์	96
19. ปัญหาในการสอนการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอม	98
20. ปัญหาที่ห้องสมุดประสบในการสอนการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอม ในด้านผู้สอน	100
21. ปัญหาที่ห้องสมุดประสบในการสอนการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอม ในด้านผู้เรียน	102
22. ปัญหาที่ห้องสมุดประสบในการสอนการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอม ในด้านอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเครื่องอำนวยความสะดวก	103
23. จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพของผู้ใช้	107
24. รายชื่อฐานข้อมูลซีดีรอมที่ผู้ใช้ใช้ในห้องสมุดวิทยาศาสตร์สุขภาพ	109
25. วัตถุประสงค์ในการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอม จำแนกตาม สถานภาพของผู้ใช้	111
26. ความต้องการการสอนการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอมของผู้ใช้	113
27. สาเหตุที่ผู้ใช้ไม่ต้องการให้ห้องสมุดสอนการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอม	113
28. ความต้องการการสอนการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอม จำแนกตาม สถานภาพของผู้ใช้ และ วัตถุประสงค์ในการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอม	115
29. รายชื่อฐานข้อมูลซีดีรอมที่ผู้ใช้ต้องการให้ห้องสมุดจัดสอน	117

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
30. วิธีการสอนการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอมที่ผู้ใช้ต้องการ จำแนกตามสถานภาพของผู้ใช้	120
31. วิธีการสอนการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอมแบบตัวต่อตัว จำแนกตามสถานภาพของผู้ใช้	123
32. วิธีการสอนการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอมแบบศึกษาด้วยตนเอง โดยใช้สื่อต่างๆ จำแนกตามสถานภาพของผู้ใช้	125
33. วิธีการสอนการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอมแบบจัดเป็นส่วนหนึ่ง ของหลักสูตรการเรียนการสอน จำแนกตามสถานภาพของผู้ใช้	127
34. วิธีการสอนการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอมแบบสอนเป็นกลุ่มตามกำหนด เป็นครั้งคราว จำแนกตามสถานภาพของผู้ใช้	129
35. จำนวนผู้เรียนในแต่ละกลุ่มที่ผู้ใช้บริการต้องการ	131
36. วิธีการสอนการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอมที่ผู้ใช้ต้องการ จำแนกตามวัตถุประสงค์ในการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอม	132
37. วิธีการสอนการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอมแบบตัวต่อตัว จำแนกตามวัตถุประสงค์ในการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอม	134
38. วิธีการสอนการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอมแบบศึกษาด้วยตนเอง โดยใช้สื่อต่างๆ จำแนกตามวัตถุประสงค์ในการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอม	136
39. วิธีการสอนการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอมแบบจัดเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร การเรียนการสอน จำแนกตามวัตถุประสงค์ในการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอม	138
40. วิธีการสอนการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอมแบบสอนเป็นกลุ่มตามกำหนด เป็นครั้งคราว จำแนกตามวัตถุประสงค์ในการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอม	140
41. เรื่องที่ผู้ใช้ต้องการให้ห้องสมุดจัดสอน จำแนกตามสถานภาพของผู้ใช้	142
42. เรื่องการใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ จำแนกตามสถานภาพของผู้ใช้	144

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
43. เรื่องความรู้เกี่ยวกับฐานข้อมูลซีดีรอม จำแนกตามสถานะภาพของผู้ใช้	146
44. เรื่องวิธีการค้นหาฐานข้อมูลและกลยุทธ์การค้นหา จำแนกตามสถานะภาพของผู้ใช้	148
45. เรื่องการใช้คำสั่งในการพิมพ์ผลการค้นหา จำแนกตามสถานะภาพของผู้ใช้	150
46. เรื่องที่ผู้ใช้งานต้องการให้ห้องสมุดจัดสอน จำแนกวัตถุประสงค์ ในการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอม	152
47. เรื่องการใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ จำแนกตามวัตถุประสงค์ ในการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอม	154
48. เรื่องความรู้เกี่ยวกับฐานข้อมูลซีดีรอม จำแนกตามวัตถุประสงค์ ในการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอม	156
49. เรื่องวิธีการค้นหาฐานข้อมูลและกลยุทธ์การค้นหา จำแนกตามวัตถุประสงค์ ในการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอม	158
50. เรื่องการใช้คำสั่งในการพิมพ์ผลการค้นหา จำแนกตามวัตถุประสงค์ ในการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอม	161
51. ปัญหาที่ผู้ใช้ประสบในการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอม	164
52. ปัญหาที่ผู้ใช้ประสบในการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอม ในด้านบุคลากรผู้ให้บริการ	165
53. ปัญหาที่ผู้ใช้ประสบในการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอม ในด้านผู้ใช้บริการ	166
54. ปัญหาที่ผู้ใช้ประสบในการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอม ในด้านอุปกรณ์ คอมพิวเตอร์ และเครื่องอำนวยความสะดวก	167